

Кірейцева Г.В.,

к.е.н., доцент кафедри екології

Орловська А.В.

студентка 2 курсу, групи ЗТЗНС-19м, ГЕФ

Товкач Є.Ф.

студент 2 курсу, групи ТЗНС-35м, ГЕФ

Державний університет «Житомирська політехніка», м. Житомир

АНАЛІЗ СИТУАЦІЇ ЩОДО ПОВОДЖЕННЯ З ТВЕРДИМИ ПОБУТОВИМИ ВІДХОДАМИ В УКРАЇНІ

Щороку в Україні утворюється 11–13 млн. тонн твердих побутових відходів (ТПВ). Річна кількість відходів на душу населення становить близько 300 кг, при цьому спостерігається суттєва різниця в показниках утворення відходів між міською та сільською місцевостями. Збільшення показників утворення відходів пов'язане з підвищенням рівня життя, враховуючи співвідношення між динамікою ВВП на душу населення та рівнями питомого утворення відходів. За показниками вторинної переробки сміття, сортування та утилізації наша держава займає одне із останніх місць в Європі. За різними даними, рівень переробки ТПВ в Україні коливається від 3 до 8 %, тоді як для країн Європейського Союзу він складає до 60%. При цьому більше 90 % ТПВ спрямовується на полігони та несанкціоновані звалища. Згідно з офіційними розрахунками, 10 000 га землі зайнято близько 6 700 полігонами та звалищами, хоча неофіційні показники можуть бути навіть ще вищими. Проте, за оцінками Міністерства розвитку громад та територій України, існує потреба щонайменше у 626 нових полігонах твердих відходів.

Так, Національною стратегією управління відходами в Україні до 2030 року передбачено перехід від видалення відходів на звалища та полігони до системи комплексного поводження з ТПВ. До спеціальних заходів Стратегії у сфері побутових відходів належить зростання рівня їх переробки – введення в експлуатацію сміттепереробних заводів, створення в рамках пілотних проектів об'єктів з виробництва палива з побутових відходів на базі об'єктів механіко-біологічного оброблення, запровадження низки пілотних проектів з біологічної стабілізації змішаних побутових відходів. Вибір технології переробки відходів повинен бути частиною розробки регіональних планів поводження з ТПВ. Одним із перших пріоритетних планів є будівництво регіональних полігонів для захоронення ТПВ, що створені з використанням принципів міжрегіонального співробітництва. Підприємства з переробки відходів в більшості випадків будуть територіально прив'язані до регіональних полігонів. Вибір конкретної технології переробки залежить від багатьох факторів, наразі одним з визначальних чинників в Україні є собівартість переробки ТПВ. Так, завдяки впровадженню в 1181 населених пунктах роздільного збирання побутових відходів, роботі 26 сміттесортувальних ліній, 1 сміттєспалювального заводу (ССЗ) і 3 сміттєспалювальних установок в Україні в 2018 році перероблено та утилізовано близько 6,2 % побутових відходів, з них: 2 % спалено, а 4,2 % побутових відходів потрапило на заготівельні пункти вторинної сировини та сміттепереробні заводи. Решту (близько 93 %) було видалено на полігони та сміттєзвалища. Найбільшим заготівельником комерційного збирання і заготівлі відходів є виробничо-екологічне об'єднання “Укрвторма”, до складу якого входить більш ніж 80 спеціалізованих заготівельних і переробних підприємств, що здійснюють свою діяльність у 125 містах України. Основною їх діяльністю є збір та заготівля таких видів вторинної сировини як: папір та картон, текстиль і полімери, скло, зношені шини та відпрацьовані акумулятори. Наразі в країні працює єдиний сміттєспалювальний завод і кілька десятків сортувальних ліній, ефективність відбору вторинних матеріалів на яких не перевищує 15-20 % по масі. На 20 полігонах збирається біогаз для подальшого виробництва електроенергії. Плани будівництва різних сміттепереробних заводів періодично анонсувалися протягом останніх двадцяти років. Єдина спроба запуску сміттепереробного заводу з анонсованим виробництвом палива RDF (Refuse Derived Fuel) в 2013 році виявилася невдалою в основному через недоліки технологічних рішень та відсутність тарифу на переробку ТПВ. Наразі існують реальні плани на використання технології механіко-біологічної обробки ТПВ у Львові та Хмельницькому.

Отже, важливим моментом є системне вдосконалення нормативноправової бази, що регулює сферу поводження з відходами. Практично в усіх містах України необхідно знайти шляхи для закриття звалищ ТПВ та перейти на інші технології управління відходами. Роздільне збирання твердих побутових відходів – це перший і основний крок на шляху вирішення проблеми нагромадження ТПВ на полігонах. Необхідним є також як державне фінансове стимулювання впровадження відповідних технологій, так і розробка жорсткої системи відповідальності за неналежне поводження з відходами.